

Regels voor wie niet meespeelt

Idaline Louise Kastelijn

Versie 1.0 — 2025

Je staat niet op het wedstrijdformulier, maar je speelt wél mee. Wangedrag van toeschouwers leidt steeds vaker tot gestaakte wedstrijden en onveilige sportomgevingen. Vaak gaat het om mensen die geen lid zijn van de vereniging. Welke juridische middelen hebben verenigingen eigenlijk om hiertegen op te treden?

Nog voor de aftrap van FC Utrecht–KRC Genk haalde de ME alle uitsupporters van de tribune. De Utrechtse driehoek greep in nadat een groep door de stadion beveiliging was gebroken en supporters gewapend bleken met stokken en staven.

Het recente vuurwerkincident waarbij Ajax-supporters een wedstrijd stillegden, stond daarmee niet op zichzelf. Steeds vaker blijkt hoe gedrag van publiek de veiligheid én het plezier in de sport direct aantast. Niet alleen spelers en officials lopen risico; ook duizenden anderen zien hun sportmoment verloren gaan door het wangedrag van enkelen.

Een belangrijk juridisch spanningsveld ontstaat daar waar dit gedrag wordt veroorzaakt door toeschouwers die géén lid zijn van de vereniging. Zij vallen buiten het tuchtrecht van sportbonden en verenigingen. Maar betekent dat ook dat zij buiten schot blijven?

Sportbreed en internationaal zichtbaar

Dit probleem speelt sportbreed en ook internationaal. Tijdens grote wielervedstrijden, zoals de Tour de France, worden renners regelmatig gedwongen uit te wijken omdat toeschouwers het parcours betreden of blokkeren, soms met zware valpartijen tot gevolg. In individuele sporten, zoals tennis, worden spelers geconfronteerd met verbaal of fysiek grensoverschrijdend gedrag. En in verschillende competities worden wedstrijden gestaakt omdat officials zich zó bedreigd voelen dat doorgaan niet verantwoord is.

Of het nu gaat om ondoordachte acties of bewuste intimidatie: de veiligheid van sporters en officials komt hierdoor direct in het geding.

Geen lid, maar niet zonder regels

Dat toeschouwers geen lid zijn van de vereniging, betekent niet dat zij juridisch ongrijpbaar zijn. Ook niet-leden beïnvloeden direct de veiligheid en sportbeleving en blijven gebonden aan het civiele recht, zoals huisregels, aansprakelijkheid, (waar van toepassing) contractrecht én aan het publiekrecht, waaronder de APV en het strafrecht.

Bij professionele wedstrijden ontstaat, via de aankoop van een toegangskaart, bovendien een contractuele relatie met de organisator. Dat biedt een juridische basis om op te treden, bijvoorbeeld door uitsluiting of

een stadionverbod. In de praktijk is die basis echter beperkt, zeker in de amateur- en breedtesport, waar kaartverkoop vaak ontbreekt en toeschouwers zonder formele relatie aanwezig zijn.

Juist daar is helder juridisch kader essentieel.

Welke middelen verenigingen nú al hebben

Verenigingen beschikken vaak over meer mogelijkheden dan zij denken. Zo kunnen zij onder meer:

- Huisregels vaststellen en handhaven op basis van eigendoms- en gebruiksrecht;
- Personen de toegang weigeren of ontzeggen, ook voor langere tijd, mits dit proportioneel, gemotiveerd en niet-discriminerend gebeurt;
- Bij bedreiging, discriminatie of geweld direct aangifte doen en de politie inschakelen;
- Gemeenten laten optreden via de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) bij ordeverstoringen op of rond de accommodatie.

Duidelijke huisregels vormen hierbij het vertrekpunt. Agressie, schelden en intimidatie zijn verboden voor iedereen die zich op of rond de sportaccommodatie bevindt, ongeacht lidmaatschap. Maar regels hebben alleen waarde als zij ook daadwerkelijk worden gehandhaafd.

Daarbij verdient aandacht dat nalaten van optreden bij bekend grensoverschrijdend gedrag ook civielrechtelijke aansprakelijkheidsrisico's kan opleveren voor organisatoren en verenigingen.

Samen verantwoordelijk voor een veilige sportomgeving

Verenigingen kunnen dit niet alleen. Gemeenten en politie spelen een cruciale rol bij ernstige incidenten. Samen vormen zij een netwerk dat de veiligheid op en rond sportaccommodaties moet waarborgen.

Preventie blijft daarbij onmisbaar. Steeds meer organisaties investeren in een positieve sportcultuur via ouderconvenanten, gedragscodes en fair-playbeleid. Juist omdat niet-leden zich soms minder gebonden voelen aan verenigingsnormen, is het van belang dat deze regels expliciet gelden voor álle aanwezigen, langs de lijn, in de hal en op de tribune.

Conclusie

Wie geen lid is, valt misschien buiten het tuchtrecht, maar staat juridisch allerminst buiten spel. Verenigingen kunnen huisregels afdwingen, toegang weigeren en bij ernstige overtredingen kan ook de overheid optreden. Publiek rondom de sportaccommodatie draagt daarmee een eigen verantwoordelijkheid.

Sport maken we samen. Regels helpen, maar het begint bij de houding van iedereen die aanwezig is. Je staat misschien niet op het wedstrijdformulier, maar je speelt wél mee.